

GIẤY BÀN

ĐƠN GIẤY	HOÀN - QUỐC
Một năm: 1.000	500
Sáu tháng: 2.000	1.000
Ba tháng: 1.000	500

Mua báo phải trả tiền trước
Theo và mua đứt gửi cho
A. TRẦN BÌNH PHRIEN - 41
đường Quảng-Cáo, việc riêng
xin thương-ghi trước.

TIẾNG-DÂN

Đã chiếm trên Chí bát
SUYNH - THỐC - KHÁNG
Quán 47
TRẦN-BÌNH-PHIEN

LA VOIX DU PEUPLE

NĂM-QUÁN
Đường **Đông-Ba - Huế**
Giấy phép số 52
Ngày cấp: **TIẾNG-DÂN - Huế**

Tiết-chê sự tiêu
xài của anh theo
tới anh.

VÌ SAO MÀ HỒNG ?

(Trên con đường thực-nghiệp Trung-kỳ, trong khoảng gần đây)

Về đường thực nghiệp có 3 cái đức tánh căn yếu: 1) tiên-kiến (prevoyance), 2) siêng-năng (travail), 3) tiết-kiệm (epargne). Không thấy trước mà gặp gì làm nấy, thì không khác gì người mù đi đường. Liệu sớm biết xa mà không siêng-năng, thì công việc không khi nào làm nên. Cả biết trước, cả siêng-năng mà không biết đề-dặt tiết-kiệm, thì làm bao nhiêu xài hết bấy nhiêu, như cây kia có bông mà không có trái, rút cục không có hiệu quả gì cả. Ấy ba cái đức tánh trên căn thiết cho nhà dinh nghiệp như thế, nên đầu có tài trí đến đâu mà thiếu một cái đức tánh trên thì không những không thành công mà thường thường thua đường hững hờ. Cái gương thất bại, dẫu ở vào hoàn cảnh nào, nguyên nhân nói trên cũng chính là cái nguyên nhân gốc.

Trên 4-5 năm gần đây, ai đã nhiều lần đi lại con đường Phan-thiết - Qui-nhơn - Tourane Vĩnh - Thanh-hóa, tất có trông thấy trong đám tán nhân vật ta có nhiều người lập ra hội này, chủ trương xướng họ, lâu cao mấy tiếng, xe hơi đi bụi bụi bụi, bữa nay vào giao thiệp với chủ nhà hàng, mai đi nhà báo đóng quảng cáo cổ động, «mốt» mới chung nơi mình giá có đôi ba trăm, đãi một bữa tiệc có đến bạc ngàn... người ngoài trông thấy, ai cũng công nhận là một nhà đại tư bản ở xứ mình. Có khi gặp người quen biết, cứ ngất mặt lên trời, không muốn chào hỏi. Thế mà rung đùi mua miếng, trợn mắt phùng mang chưa được mấy hồi, khách qua đường hỏi thăm cái cảnh phồn hoa nào nhiệt đới vài năm nay, thì nhà thay người ở, xe ô tô chủ nhân, mấy bác oanh liệt ngày hôm qua, kể thì bị vỡ nợ, kể thì lãnh mình đi nơi khác, có người vì tình cảnh bó buộc mà đâm xiêng bước trái, làm làm việc dè dặt, so với ngày trước, hẳn thành ra hai người. «Khi lên như gió thổi đều, mà khi sụt xuống như chiu gia tan», cái cảnh thảng thốt ất thương kia, ai trông thấy cũng phải ngậm ngùi mà nào có ai xét đến nguyên nhân.

Có kẻ nói rằng: tình cảnh kinh-tế khủng hoảng chung lúc này, dẫu cho người Trung-hoa là dân tộc dinh nghiệp có tiếng trên hoàn-cầu, mà hiện ở xứ ta cũng làm nhà buôn to

đóng cửa: huống chi người Việt-nam ta, mà nhứt là Trung-kỳ lại là tánh chất quê vụng, chẳng qua là học vô lòng về nghề dinh nghiệp kia, thì sự thất bại ấy cũng còn có chỗ lượng thứ...

Nói thế chẳng qua mượn cái cơ chung để hỏi họ che đậy cái hư riêng của mình mà thôi. Sự thất bại của người ta chẳng qua là tại tình thế bề ngoài, chứ ba cái đức tánh căn yếu nói trên, người họ đã luyện tập trước, khi bước chun ra ngoài làm nghề dinh nghiệp, nào có phải hư hỏng tự chỗ khuyết điểm ấy đâu. Ta cũng thường thấy người khách buôn ở thành phố này bị thất bại mà cách ít lâu sang thành phố khác, đã mở ra cái hiệu buôn to... Người mình thì được thế đâu! nên nói sự thất bại của người mình, trước nhất là phải nhận thiếu ba cái đức tánh căn yếu trên, mà hoàn cảnh thế nào, cũng là đều phụ thuộc mà thôi. Kia, bà con thử xem cách hành động của người mình trong cuộc dinh nghiệp: đương lúc thuận tiện dễ kiếm đồng tiền, tự nghĩ rằng mình có đồng một lúc cũng có mấy mươi vạn (như hội Tiền Long), ký một tờ giao ước đã có nhà băng kia xuất bạc vạn ra, thời thì tiêu xài đủ cách, muốn nói chun theo ông vua xe hơi, ông vua dẫu hóa ở nước văn-minh kia, rằm rộ một hồi, ăn không coi nôi, ngồi không coi hướng, về đường dinh nghiệp đã không lo được bước nào giữ bước ấy, mà về đường văn-minh ngoài vô thì không cái gì chừa. Đến khi chà tương lời ra, dẫu có lừa gạt được số tiền của người quê mùa dễ phỉnh, mà cái nợ nhà băng không nói ra cho, thì cũng cùng nghề. Ấy là chỉ nói mấy nhà buôn dènh dặt bầy lâu mà nay bị sụp đổ, chưa nói mấy nhà dinh nghiệp nhỏ nhỏ kia, vì các nhà nhỏ kia, vốn ít người riêng, khi làm ra không ai hay mà khi sụp đi cũng không ai biết, chờ ở trong thất bại, sau cũng không khỏi cái thông bệnh nói trên.

Vì cái thông bệnh ấy mà thất bại, sự đã cố nhiên. Và việc ở trên đời, có cái gì hơn toàn thắng lợi mà khỏi đều sai vấp, đều ấy vẫn treo mọi cái gương cho người sau soi chung. Song vì cái cố ấy, khiến cho bà con nghe đến sự hùn vốn chung công mà lể dề le lười, thành ra cái

CHUYÊN HAY Cũng làm cách thua

Ở đời có nhiều cách thua người ta: thua tiền, thua bạc, thua sức khỏe, thua trí khôn, thua học thức, thua phần hăm, thua lâu cao, thua quyền lực... thua thời không biết thua thì mà kẻ. Tự trung có cái thua tự mình: như thua lòng bác ái, thua đa tư lăm, có tư cách thông minh mà không lo bề học lập để thua trí thức... Cái thua đó là cái thua đáng trách. Nhưng cũng có thứ thua mà ở đâu đưa tới chỉ riêng mình có muốn làm chi! Như thua người vì có tật bệnh, thua người vì sinh nhá hân vi, thua người vì thiếu đường lối tức.

Tôi Kiểm-đuyệt bỏ một đoạn

Đó là nói cái thua nhứt định, với cái thua tự tại ra, mà chưa nói cái thua đáng chê hay đáng mừng. Như thua người ta vì vấn đề vì chỗ xấu: vì học thức hẹp hòi, vì kiến văn ít ỏi, vì không làm đủ gì giúp nước, cứu dân, thua như vậy là thua mà tự hào. Con đến cái thua vì đánh có thể thua, vì đánh từ sức hay bị bởi, vì hát á đầu không thạo, vì ngắm ông đầu chưa quen... cho đến thua cách đời trí, nịnh hót, thua cách dân công, thua cách dân người vào tới... thua như vậy ai kia chê bai là người chưa nếm đủ mùi đời (?), là người không biết nghĩa hai chữ «tây thời» (?) của đức Thánh, chờ Lạc-nhân đây, mà chắc phần đông người như Lạc-nhân đây, đều hoang nghinh kinh phục cái thua ấy.

Này chờ những cái thua Lạc-nhân nói đó đầu tư mình, dẫu bởi người, dẫu đáng mừng, dẫu đáng thẹn, dẫu là cái thua thiết: nhưng còn cái thua mà không phải thua nữa. Như thế là thua vì người mình thua nạn nhân vấp chột chùn, vì ghen bó ăn; sau này dẫu có người thành làm lo việc công ích mà nói không ai nghe, tương không ai họa, con đường dinh nghiệp, không vì sự thất bại nơi trên mà mang sự thiệt thời chậm trễ hay sao?

Tuy vậy, trên đường dinh nghiệp ở xứ Trung kỳ mà bị thất bại là lại thiếu mấy đức tánh căn yếu nói trên, song ai có thành tâm hiện sự, nghĩa là làm việc mà chun chỉ giữ gìn, thì cũng đứng vững mà phát đạt chứ không phải toàn thất bại đâu. Kia, hội «Liên-Thành» chuyên nghề nước mắm, đã trải gần 30 năm mà đứng vững như thường, ấy là một hội buôn ngày xưa mà hiện còn phát đạt. Còn sự dinh nghiệp mới như số nấu dẫu «Khuyến - Diệp», tuy mới trong vài ba năm mà cũng có chiu lần phát. Bà con không nên thấy mấy nhà thất bại kia mà ngã lòng, cần như là phải biết cái hư của mình mà mau mau tự chữa đi.

X. T. T.

đó là không phải một tay đối thủ với mình. Cũng như một chàng mập lo, hý nưn, mà có một thàng nhỏ gầy ốm gàn chết, cứ ra bảo đánh với nó. Nếu người lớn kia mà ra đánh thì cái hân của thàng bé đi về địa phủ biết mấy trăm lần! Vì thế mà người kia một hai không chịu đánh. Cái «thuas» của anh chàng to béo kia có phải thua đâu! Đó là nói chuyện về Khu xác. Trong tình thần giới cũng có cái « thua » như vậy.

Vừa rồi Lạc-nhân đi nhà quê có nghe người bỏ con thuật câu chuyện như dưới:

Một anh nhà quê kia, ở nguồn nọ, xưa nay chỉ cầm cuoi làm lưng, vủ đất trồng cây, đa mắm muối giới, thàm chỉ một ngày kia thấy có người bận cái áo hàng, anh ta hỏi: «Chờ chờ đợi gì đẹp vậy?» Vì sự sinh hoạt đơn sơ như vậy mà ngày nay anh ta chắc rồi cũng được ít nhều tiền, dưng vào hạng giàu trong núi. Có người giáo sư nọ vào nhà chơi, trông thấy lu con lem lem lất hủi không biết chữ nhứt là một mấy ngàn, bèn hỏi: «Sao ông không cho mấy trẻ đi học?» Anh giàu nhà quê trả lời: «Thầy nghĩ coi: con tôi không biết chữ ba năm cũng sống được, chứ nó nhin đói trong một ngày ta phải chờ. Thầy đi dạy cái lại, đem sự ích lợi cho học vấn mà giản giải; đại khái nói: người sống vì tình thần hơn là vì hình thể, hử trí nào được mở mang thì công đức đáng để mưu cái sống cho phồn thịnh: hưởng chỉ nhân loại cần phải tiến đến chỗ hạnh phúc viên mãn, mà sự học là cái lợi khi đọc nhứt để đạt cái mục-đích ấy. Và, nếu chỉ vì ba bữa cơm mà sống, thì loài người không còn khác gì chim muông v. v... Biện-chức từ tra cho đến khi mất trời gần kề chun núi, người kia mới nói lại: «Thôi đừng nói chi nhiều chuyện, tôi có hiểu gì đâu! thấy thử nhin ăn mà học mãi xem...»

Thầy giáo phải chịu thua, thua là vì anh nhà quê không phải là tay đối thủ, dẫu thầy nói dẫu có hay, có trình cho thấy, mà anh không hiểu, cứ dờ cái lối «lý sự bữa cơm» ra, cũng phải thua đành. Sự thua cũng làm cách thua, dưng thấy họ chịu thua mà bảo rằng họ dạy.

Lạc-nhân

Phê bình chủ nghĩa Tam-Dân của ông Tôn-Văn

Đáp lại bài phản đối của ông Ng. t. Th. đăng báo T. Đ. số 408-408

Thấy tờ Hiến-Pháp như nước Anh, công hòa như nước Đức, nước Pháp, mà ngày nay trong nước họ cũng còn có những cuộc ám mưu cách mạng, cho đến như nước Tây-ban-nha kia, nhân dân bị quân quyền chuyên chế mấy lần, nay Cộng-hoa dân-quốc mới thành-lập, lẽ ra dân Tây-ban-nha đều được vui lòng, ngời yếm mà hít thở cái không-khí Cộng-hòa mới phải, thế mà không, mồm cách-mệnh là đương bành trướng.

Thấy phầa đông người tán tụng chủ-nghĩa Tam-dân một cách không suy nghĩ, như nhứt là người Việt-Nam mình, nào lào-dương khêu gợi, nào viết sách, dưng báo, nói sảng truyền bá ra trong nước, tưởng như ai cũng đều muốn được cái chủ-nghĩa Tam-dân của Tôn-Văn bay sang phủ cả trời đất Việt, đối với công việc nước nhà mai sau, chỉ muốn hành động trong phạm vi Tam-dân chủ-nghĩa ấy là nguyện-vọng của bọn trí thức «liu can» ở nước ta.

Xét phong trào thế giới ngày nay như kia, mà trông thấy cái khuyến khích của người mình như vậy, tôi phải đem chủ-nghĩa Tam-dân ra bàn lại, tự nghĩ mạnh trong lòng rằng dù có cách lết, chủ-định cũng cứ bàn; huống hồ trong chủ-nghĩa Tam-dân vào có chỗ tương phản số 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

Xét phong trào thế giới ngày nay như kia, mà trông thấy cái khuyến khích của người mình như vậy, tôi phải đem chủ-nghĩa Tam-dân ra bàn lại, tự nghĩ mạnh trong lòng rằng dù có cách lết, chủ-định cũng cứ bàn; huống hồ trong chủ-nghĩa Tam-dân vào có chỗ tương phản số 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605,

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ

JOB

Tình-hình Trung-hoa với Nhật-bản

Từ Âu-hoa truyền sang phương Đông, người Nhật tính ngộ trước, lo phương cải-cách dựng được theo cho kịp các nước Âu-tây, còn Trung-hoa thì tự phụ là văn-minh cổ-độc, nước lớn dân đông, mọi mục ngoại cổ-thủ-cựu mà không cự với phong-triệu mới. May nhờ trận Trung-Đông bị thua người Nhật, khi ấy người Trung-hoa mới tỉnh giấc, toàn quốc trên dưới, đều lớn người Nhật làm thầy, cái gì cũng bắt chước theo người Nhật. Đường lúc bấy giờ, người Nhật tinh thể con cò, lại thêm Âu-Nga ở phía Bắc-châu, Anh-Đức ở phía Đông, đến là những tay kinh địch, người Nhật có ý để huê thân thiện với Trung-hoa để cho thể mình khỏi có lập: chính bá tước Đại-Đài đã nói rằng: Nhật-bản nay không có việc gì đáng làm, duy có gieo mình vào cõi Á-đông đại-lực mà thôi. (日本今無事可辦, 惟投身於亞東大陸耳). Trong khoảng mấy năm ấy, nào là dựng chĩa quân cách-mạng Trung-hoa, nào là giáo-dục người Trung-hoa, cái về Trung-Nhật thân thiện thật là rõ ràng!

Thế mà từ sau trận đánh Nga-rồi, người Nhật lần lần đổi thái độ ngày trước: Trước kia thấy thế lực Âu-Mỹ tràn sang phương đông rất mạnh, nếu nước Tàu mà sụp hẳn thì mọi mắt trông phải chú ý, nên có ý dục đắc Tàu lên đàng chung sức với mình mà chống với Âu-Mỹ. Sau thấy tình thế các nước Âu-châu, chẳng qua ai vì lợi riêng đương bấy, mà quyền lợi các nước mạnh ở Trung-hoa đều có dính dấp với nhau, không nước nào dám khời lên gây chuyện, mà có gì ra, các nước khác cũng đứng giữ mà danh xé. Vì thế nên Nhật cũng theo mà xé mối lợi riêng về phần mình. Ấy là một lý.

Còn nhiều lẽ khác: Nhật-bản nhân khẩu tăng gia một cách mau chóng ngay trước trận sang Mỹ-châu và Nam-đương-quần đảo. Từ trận đánh Nga về sau các nước có ý ghen ghét. Nước Mỹ nhất định không cho người Nhật đi dân sang nữa. Ngô đi xem lại chỉ có Trung-hoa, như là miền Bắc-châu và Đông-tam-tĩnh, còn nhiều nơi cây thế lực mà mở đường đi dân được, nên xoay ngón dẻo mà chỉ vào Trung-hoa.

Đương hồi chánh phủ Mãn-Thanh, chỉ dùng cách mật ước và giao thiệp với chánh phủ rồi làm gì thì làm, dân gian không ai nói đến Tự-Trung-hoa lập thành Dân-quốc, chánh phủ tay chưa được chiếm thắng lợi trên con đường ngoại giao, song dân gian đối với việc chiếm đất mất quyền, thường sinh ra phong trào tẩy chay bài ngoại. Chánh phủ Mãn còn yếu thế không dùng cách vũ lực mà đối phó, nên người Nhật cứ gây ra chuyện xung đột, mà mỗi lần xung đột tức là một lần thân trường thế lực của mình.

Các nước Âu-Mỹ tuy có quyền lợi ở Trung-hoa, song vì lòng ngừ

lành tình phong tục, cái gì cũng chống chọi nhau, nên không hiểu thấu được nội dung hành động của người Trung-hoa cho tường tất. Người Nhật là đồng văn đồng chủng ở gần một bên, lại có người Triều-tiến làm trình-thâm, làm quân tiền paong, nên thừa dịp Trung-hoa có nội tranh mà khoách trương thế lực của mình.

Vì mấy cơ ấy mà người Nhật đối với Trung-hoa thường sinh những chuyện ác cảm, như là chuyện Triều-tiến bài Hoa; gần đây lại công nhiên làm chủ động mà không kể quốc-tế quốc-tể gì cả. Đó là chưa kể những cuộc khai khẩn ở miền Đông Bắc cũng như nghiệp ở các miền biển kia.

Người Nhật đối Trung-hoa như thế, còn phần Trung-hoa thì thế nào? Chánh-phủ Đáo-quốc Trung-hoa mới thành lập, sắp đặt việc nội-trị chưa xong, lại thêm cái nạn nội tranh cứ diễn ra mãi, nên về phần ngoại-giao của chánh phủ vẫn chưa mong gì thắng lợi, song phần đông nhân dân đối với sự hành động phi lý của người Nhật, cũng đã thấy rõ ần ần. Đó là chưa có thiệt hại gì, song không khí bài Nhật cũng đã tràn khắp trong nước, xen vào chuyện dưới này cũng đủ rõ:

Nhân vụ bài Hoa ở Triều-tiến, toàn-quốc thương hội có bức thông diễn phần Nhật đại ý bức diễn ấy nói: Từ cái án Vạn-bửu-sơn phát-sinh, nhân dân Triều-tiến là ở dưới quyền thống-trị của người Nhật, mà công nhiên tạo ra lần kịch giết người cướp của làm cho Hoa-khieu bị tổn hại. Người Nhật không những không ngăn đón, lại theo mà giúp sức gây dữ: nhân dân Trung-hoa ai cũng căm tức. Ngày nay người Trung-hoa đối với Nhật-bản tuyệt giao về đường kinh-tế, như điện đê xưởng quốc-hóa, toàn-quốc thương hội phát biểu tám lam 3 đều: 1 Tuyệt đối cự sự dùng Nhật-hoa 2 Tích cực đề xướng quốc-hoa. 3 Các công xưởng gia công ở tạo xuất phẩm. Người ra còn nhiều với bài Nhật.

Một nhà yếu nhân Trung-hoa đã đi tra miền Đông Bắc đem cả cuộc kinh tế người Trung-hoa ở xứ ấy mà cảnh cáo với nhà đương cuộc, trong bài ký ấy kể cả phương diện xã hội kinh-tế công-tế lực xâm đoạt của người Nhật, và cảnh cáo với nhà đương cuộc và quốc dân Trung-hoa rằng: Đông-tam-tĩnh là kho của báu của người Trung-quốc, nay bị cường lân yếm bực, kinh tế của người Trung-hoa, không còn chút năng lực tự chủ nào. Nếu như không tìm phương gỡ bỏ cứu, mà cứ ngồi nhìn trông, thì miếng thịt ấy chỉ cung cho người ngoài xâm xé mà thôi. 3 ngàn vạn phụ lão ở Đông-tam-tĩnh tiếng là quốc dân Trung-hoa mà thực sự thì ở dưới thế lực dân Triều-tiến kia, nơi nào cũng bị người Triều-tiến hiếp lột, mà không biết làm thế nào là công lợi người nước không lo tự lập, tìm cách kiến thiết thế nào

VIỆC TRONG NƯỚC TRUNG-KỲ

Một nhà du lịch chung quanh Thế giới bằng xe đạp, tới Huế M. Péraire, Lucien, hội viên của hội Touring Club bên Pháp, 25 tuổi, đi du lịch chung quanh thế giới bằng xe đạp, đã tới Huế và có ghé thăm bản báo bữa 3 Septembre.

Trong cuộc du lịch M. Péraire có phát về về đồng cho Thế-giới-ngữ và cũng như người có lòng với Thế-giới-ngữ làng trơ cho.

M. Péraire đã từ Pháp mà đi qua các xứ Đức, Tiệp-khắc, Áo, Hung, Bỉ-lan, Nga, Tây-ba-lơ-a, Mãng-châu-Nhật, Trung-hoa Đông-dương đi được 30.000 km, tức cả 37 tháng trường trên con ngựa sắt.

Bây giờ nhà du lịch trẻ tuổi kia định đi Niêm, Mã-lai, Úc-châu, Mỹ-châu.

Tối chửa nhật 6 Septembre M. Péraire có diễn thuyết tại hội Quảng-trị cổ động cho Thế-giới-ngữ và nói chuyện về cuộc hành trình của mình.

QUẢNG BÌNH

Ảnh hưởng kinh tế khủng hoảng

Cũng vì kinh tế khủng hoảng, mấy tháng nay gạo lại gở Lạc son phải cùng quẩn, gở làm ra không kể mua, mà cũng không dám đem về bán ga Lạc-son, vì không tiền nộp thuế làm chính. Còn bọn thợ dẻo gở trên ruộng thì hết gạo, bọn lại gở hết tiền, không lấy gì trả công cho thợ, thành ra công việc làm gở phần nhiều phải đình đốn. Phần thì không tiền, phần thì thuế làm chính tăng cao, phần đóng thợ ruộng phải chịu cái nạn thất nghiệp.

Non vui

Cải Chấn

Số báo 413 ra ngày 26 Aout 1931 về mục thời sự Quảng-bình trong bài «Cho duy nghị thức», chủ Khải-tiên xin đọc là Báo-dại.

Quần cổ không được đi làm ăn sao?

Tôi lên là Lê-quang-Tạo ở làng Hoàng-quang, tổng Xuân-lai, huyện Lệ-thủy, tỉnh Quảng-bình, xin qui báo đăng cho bài sau này:

thì sẽ vào trong phạm vi kinh tế của người Nhật (Nga cũng có nữa). Người nước chỉ mạnh nói, bất kỳ việc gì, cũng chỉ dùng vài bài văn từ để che cho qua chuyện, không rõ khi quân thiết kỵ của người ngoài xông tới, có thể đem những bài thi phú mà đuổi chạy được không? Đối với vụ khản biên này, không phải nói không mà cốt tal làm thiệt; nếu ngồi bàn không thì đến thế kỷ 30, cũng không có chút gì bỏ lại cho thực tế cả...

Xem mấy chuyện trên đủ rõ người Trung-hoa đối với cách xâm lược người Nhật, có lòng căm phẫn, chỉ vì thực lực còn kém nên thành câu chuyện nói suông; song nếu như bị bức hiếp mà đến chỗ họ không chịu nổi, thì có lẽ nào ngồi mà chịu vậy hay sao? người Nhật đối Trung-hoa mà dùng cách xâm hiếp lấy được «kia, cũng chưa chắc là toàn lợi vậy.

Khách-quan

Nguyễn tôi là một người dân lương thiện, xưa nay chưa từng làm gì trái phép, ngày 25 tháng Mars năm nay chẳng biết vì cớ gì, tình phải quan Lính-binh về xét nhà và bắt tôi từ Tân Ấp đưa về Đông hơi giam hơn một tuần lễ. Sau khi xét những giấy mà thấy không có điều gì quan hệ, quan trên sức cho lý trưởng đến «lính hồi quân cổ». Khi được tha tôi có kêu sự quản cổ ấy thì quan tỉnh có bảo rằng về nhà thì cứ đi làm ăn như thường, chỉ khi đi đâu thì trình cho lý trưởng và xin giấy phép, từ ấy đến nay tôi đã nhiều lần xin phép đi làm ăn mà lý trưởng không chịu cho, làm cho tôi không đi làm đâu được, thật là khổ khổ. Tôi có làm đơn kêu tội quan tỉnh hồi tháng Mai trước đây xin phép làm ăn, đơn đã được y sục, mà trái sức lý trưởng đầu đi đầu biệt tịch, trông mãi không thấy.

Quan trên đã xét là vô tội, mà lý trưởng mượn hai chữ quản cổ bó chận, không cho đi làm, ăn nghỉ có ngại không?

Lê-quang-Tạo

TOURANE

Ở to đụng nhau, một cái bị chấy Cái nạn 0-10 thường thấy trên các báo hằng ngày, không ai lạ gì, song cái nạn kỳ quái về thuật dưới này, có khác với lần kịch thường mà không ai ngờ trước:

5 giờ sáng 21-8-31, cái xe của ông Nguyễn-vân-Đông (lành-biện) đi mua dầu xăng dưới chợ về, liền chỉ có một mình người chauffeur, vừa đến ngã tư, giữa đường Musée Châm, (sau tiệm Triều Hưng cũ) thì gặp cái xe của ông Nguyễn-vân-Chiến (chủ sở sửa 0-10), trên có một người chauffeur và một người phụ đi rước khách. Hai cái đụng nhau thế nào mà nổ một tiếng rầm lên, một cái rượt trên đường lể, của một cái tu bị ập sập, chông hổng bửa trên trời, dầu xăng bắt cháy bùng lên, trái xe cháy la xe ông Đông. May có người thợ mù ở gần đó chạy ra kéo ngay được người chauffeur trong xe cháy ấy ra, người ấy có bị lửa bốc nhiều

biện đưa vào nhà thương điều trị. Người ta đến đống mà cũng không sao chữa được cái xe, đành phải cho ngọn lửa cháy rồi rả từng miếng. Nhưng cũng may xe không có người nên không bị đến tánh mạng người.

Cái nạn này có vẻ khác chuyện thường là đường ở thành phố, bằng phẳng rộng rãi, không phải đường xấu mà tránh trở khó khăn. Lại khi ấy là trời 5 giờ sáng, ngoài đường vắng người đi, không có rợa rợc gì. Đàng lể thì không sao xảy ra chuyện rồi ra kia, mà nay lại mang sự thiệt hại ấy, lỗi ấy lại đâu? Nghe chuyện

Sớm chừng nào tốt chừng này

Dân đối 2 tỉnh Nghệ-an và Hà-tĩnh đương cần tiền bạc và lúa gạo làm 1 Đổng bảo ai sẵn lòng giúp nhiều ít gì, xin gởi ngay cho ông Hội-trưởng hội An-Tĩnh Châu-Cấp ở Vinh.

Nên học tại TRƯỜNG GIA-LONG

Rue Julien Blanc - HANOI

Trường tư có giá trị nhất Đông-Pháp. Dù các lớp cho nam nữ học sinh từ lớp đồng lưu cho đến các lớp thành công lập luyện học sinh thì từ tại trường có các trường cao đẳng Đông-Pháp.

Các các khi có tới tận và học hẳn sẽ giúp sự tiến giáng như là

Máy chộp bông, máy lưu than, máy truyền thanh, máy in, các vật liệu và máy để thí nghiệm về các khoa học, các bức vẽ và cách trí, địa dư.

Các giáo sư thầy, bầm đều có bằng cấp. Kỳ thi nào học trò đỗ cũng nhiều.

Học tại trường và học theo cách gửi thư

GIA-ĐÌNH GIÁO-DỤC

hai quyển mỗi quyển 0\$20

HÀN-VIỆT TỬ-ĐIÊN: đương lên 5.000 chữ đơn - 35.000 tiếng kép. Hàng lối 7\$50 Hàng thường 0\$50 Ở xa xin thêm 0\$50 tiền cước. Từ nay xin đặt trước cả tiền. Đào-duy Anh, Huế

Dùng hơi nóng thay cho khăn tay

Lâu nay trên xe lửa ở phương rứa tay, đều có treo khăn tay cho hành khách dùng; nay ở Paris có một trạm xe lửa không phải dùng thứ khăn ấy nữa. Trong phòng rứa họ có đặt một cái máy điện phát ra khí nóng; khách rửa tay rồi, đưa tay lại nơi ấy chỉ mấy giây (secondes) đồng hồ thì khô ráo ngay; so với sự dùng khăn kia tiện lợi được nhiều, và giảm được một số tiền phí mua khăn cũng khá to.

Nên học trường nào?

Trong các trường thương nghiệp tại Saigon thì có một trường học học hội, chuyên dạy các khoa thương mại, hội toán, đánh máy, viết tắt, tiếng ngoại quốc, quảng cáo, ngân hàng, đại lý v.v. để rèn luyện cho nam nữ thanh niên có chức nghiệp làm ăn và giúp ích cho công trường trong nước Trường ấy là:

Ecole Centrale de Commerce

(Annexe de l'Académie Dactylographique de France)

47, Rue Vassoigne - SAIGON - TANDINH

Ở khi bên phòng việc kỹ sư có vấn của ông Trần-mạnh-Nhân là đại lý độc quyền của một công ty cơ khí Đức-quốc chuyên bán các thứ khí cụ để làm gạch ngói rất tốt.

M. TRẦN MẠNH NHÂN

Ingenieur DIRECTEUR DE L'ECOLE CENTRALE DE COMMERCE

47, Rue Vassoigne - SAIGON - TANDINH

DRAGÉES Vermifuge

RUDY

Trị bệnh SÁN LÁI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bệnh sán lái rất thần hiệu, và làm cho người ta trở nên tráng kiện. Người lớn con ai đều dùng được.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán tại các nhà thuốc ở Saigon và các hãng ngành ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE (L. MARREPAU) 119-123 rue Catinat - SAIGON (là bằng thuốc đáng tin cậy, tạo lập đã hơn năm chục năm rồi).

CHÍNH-PHỦ NAM-KINH PHẢI MƯƠN THỢ VIỆT-NAM

Tổng thư pháp nhân chỉ là người «văn» có được văn là sự Văn, sự không tương tự và sự tương tự thành mà văn rồi thất bại. Chính phủ Nam-kinh đã phát hành khoản tiền cứu cấp «Giao lưu» «thương» như là giá trị Tổng thư pháp nhân chỉ là người «văn» có được văn là sự Văn, sự không tương tự và sự tương tự thành mà văn rồi thất bại. Chính phủ Nam-kinh đã phát hành khoản tiền cứu cấp «Giao lưu» «thương» như là giá trị Tổng thư pháp nhân chỉ là người «văn» có được văn là sự Văn, sự không tương tự và sự tương tự thành mà văn rồi thất bại. Chính phủ Nam-kinh đã phát hành khoản tiền cứu cấp «Giao lưu» «thương» như là giá trị Tổng thư pháp nhân chỉ là người «văn» có được văn là sự Văn, sự không tương tự và sự tương tự thành mà văn rồi thất bại.

CÚM ! CÚM !

Hiện nay, người trong nhà nào cũng thay đổi nhau mà đau cúm. Ai đã chuyễn đau cúm, ai đã phải đau cúm, mà đã có dùng dầu Khuyễn-Điệp, thời đều rõ rằng: Dầu Khuyễn-Điệp phòng bệnh cúm, trị bệnh cúm, hay nhất.

Trong cái đơn cuốn theo ve dẫu, có chỉ cách dùng rõ ràng: Nấu nước sôi, giọt vào mười làm giọt Dầu Khuyễn-Điệp, rồi trùm mền lại mà xông; xông được nhiều dạo mà mỗi dạo giọt được nhiều dầu hơn, lại càng tốt. Xông xong lau hết mồ hôi, rồi xông dầu cũng thơm-minh cho nhiều, trùm mền kín ngủ một đêm, sáng mai dậy thường không đau đờn chi nữa. Trị bệnh cúm, cả xông cả xức, chỉ tốn 1 ve dẫu 0\$20 thôi.

Khi nghe trong mình chuyễn đau, cũng dùng dầu Khuyễn-Điệp như cách nói trên, thời không khi nào phải đau thiệt.

DẦU KHUYNH-ĐIỆP

được thưởng Long-Bội-Tinh năm 1930; năm 1931, được thưởng Kim-Khánh-hạng nhì và theo các Báo-xã Tri-Tri-Huiphong được phần thưởng với danh-dự chứng-thư.

